

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 135/2013-66

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. júna 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošikovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti V. V., K., J. V., K., M. V., K., Z. V., K., Mgr. J. H., K., a J. V., S., zastúpených advokátom JUDr. R. S., D., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 9/2007, za účasti Okresného súdu Bardejov, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. V., J. V., M. V., Z. V., Mgr. J. H. a J. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 9/2007 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bardejov prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 9/2007 konal bez zbytočných prietáhov.

3. V. V., J. V., M. V. a J. V. priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 3 000 € (slovom tritisíc eur) a Z. V. a Mgr. J. H. priznáva finančné zadost'učinenie každej v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré im je Okresný súd Bardejov povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bardejov je povinný uhradiť V. V., J. V., M. V., Z. V., Mgr. J. H. a J. V. trovy konania v sume 960,50 € (slovom deväťstošesťdesiat eur a päťdesiat centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. R. S., D., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. októbra 2012 doručená sťažnosť V. V. (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“), J. V. (ďalej aj „sťažovateľ v 2. rade“), M. V. (ďalej aj „sťažovateľ v 3. rade“), Z. V. (ďalej aj „sťažovateľka v 4. rade“), Mgr. J. H. (ďalej aj „sťažovateľka v 5. rade“) a J. V. (ďalej aj „sťažovateľ v 6. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Svidník v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 476/2002 a postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 9/2007. Dňa 5. marca 2013 bolo ústavnému súdu doručené písomné doplnenie sťažnosti.

Zo sťažnosti a z jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovatelia sú právnymi nástupcami odporcov v konaní o návrhu na zrušenie podielového spoluvlastníctva, ktorý bol doručený Okresnému súdu Svidník 12. decembra 2002; konanie bolo vedené pod sp. zn. 2 C 476/2002. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) uznesením z 5. júna 2007 prikázal vec okresnému súdu, ktorý ju vedie pod sp. zn. 1 C 9/2007.

Sťažovatelia v sťažnosti najmä uvádzajú, že „OS Bardejov v nadväznosti na priebeh konania vedenom na OS Svidník, koná s dlhodobými časovými odstupmi, pričom do dnešného dňa nerozhodol o merite veci, a to či nehnuteľnosť – pozemok zapísaný na LV č. 2229, parcela reg. E, p. č. 216/1 orná pôda o výmere 121 724 m² patrí do dedičstva po J. S. H., nar... vo V. podľa znenia petitu žalobcu alebo či je vo vlastníctve sťažovateľa ako doterajšieho zapísaného vlastníka na LV č. 2229, parcela reg. E, p. č. 216/1 orná pôda o výmere 121 724 m², čím vznikla sťažovateľovi značná ujma, vyplývajúca z dlhodobo trvajúcej právnej neistoty. Sťažovateľovi trvá neustále stav, v ktorom nemôže vykonávať základné oprávnenia vyjadrujúce podstatu subjektívneho vlastníckeho práva, ktoré sú vymedzené v § 123 OZ... vzhľadom na dôsledky vyplývajúce z dĺžky trvania súdneho sporu a vzhľadom na nečinnosť OS Bardejov je 10 rokov veľmi dlhým obdobím pričom, dĺžka trvania súdneho sporu na OS Svidník je 5. rokov odo dňa podania návrhu a ďalších 5 rokov prebiehajúcich na OS Bardejov, ktoré sťažovatelia veľmi ťažko znášajú. Porušovateľ OS Svidník a OS Bardejov, neprispel k odstraňovaniu právnej neistoty sťažovateľov spôsobom, ktorý od neho ako štátneho orgánu bolo možné očakávať, to znamená že porušovateľ neprispel k ustáleniu skutkového a právneho stavu spôsobom, ktorý by umožnil buď pokračovať v súdnom konaní, alebo ak by rozhodol, že sú na to splnené podmienky, ukončil toto konanie určením, že vyššie uvedená nehnuteľnosť, o ktorú sa vedie predmetný spor patrí alebo nepatrí do dedičstva žalobcu, nakoľko na tomto určení je právny záujem, pretože o určení vlastníckeho práva môže rozhodnúť jedine súd, a tak odstrániť právnu neistotu. Vzhľadom na charakter a postup konania súdu sťažovatelia považujú jeho dĺžku za neprimeranú a za nepochybné, že v ňom dochádza k prieťahom.

Uvedené obdobie nečinnosti porušovateľa medzi jednotlivými konajúcimi sa pojednávaniami, bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné

prieťahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu neospravedliteľné a netolerovateľné... k týmto zbytočným prieťahom pritom nedošlo v dôsledku mimoriadnej zložitosti veci ani správania sa účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu čo dosvedčuje aj opatrenie vydané predsedom Okresného súdu Bardejov, v ktorom vyzýva sudkyňu, ktorá predmetnú vec prejedáva, aby konala bez prieťahov a efektívne.“

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovatelia domáhajú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie nálehom takto rozhodol:

„1. Základné právo Sťažovateľov V. V., J. V., M. V., J. V., Z. V., J. H. rod. V. na prerokovanie a rozhodnutie vecí bez zbytočných prieťahov upravené v Čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote zaručené v Čl. 6. ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv — postupom OS Svidník a OS Bardejov vo veci 1 C/7/2009 bolo porušené.

2. Príslušnému Okresnému súdu Bardejov v konaní vedenom pod spis. zn. 1 C/9/2007 sa prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. Každému zo sťažovateľov sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 10 000,- €, ktoré je povinné sťažovateľom vyplatiť OS Bardejov a OS Svidník a to v nasledujúcom pomere:

- OS Svidník je povinný vyplatiť sumu 30 000,- €,

- OS Bardejov je povinný vyplatiť sumu 30 000,- €,

To všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu a to na účet právneho zástupcu JUDr. R. S.

Sťažovateľom sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia, ktoré je povinný vyplatiť Okresný súd Bardejov, a to na účet JUDr. R. S. č..., vedený vo V., a. s. pobočka D. a to do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 135/2013-48 z 8. marca 2013 prijal sťažnosť, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 9/2007, na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti ju odmietol

z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd predsedu okresného súdu, aby prípadne doplnil svoje vyjadrenie k sťažnosti zo 6. decembra 2012 a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr. 1891/2012 doručenom ústavnému súdu 25. apríla 2013 oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie a súhlasí s jeho upustením. Ďalej oznámil, že zotrúva na obsahu svojho vyjadrenia zo 6. decembra 2012 a poukazuje na skutočnosť, že „*zákonná sudkyňa... bola uznesením Súdnej rady SR..., s účinnosťou od 1. 4. 2013 preložená na výkon funkcie sudcu na Okresný súd Prešov. V dôsledku toho bol sťažnostný spis, Dodatkom č. 1 k Rozvrhu práce Okresného súdu Bardejov na rok 2013, pridelený dňa 1. 4. 2013 na konanie a rozhodnutie sudcovi... Ten úpravou zo dňa 16. 4. 2013 vytýčil termín pojednávania na deň 2. 7. 2013. Z obsahu spisu vyplýva, že termín pojednávania zo dňa 5. 2. 2013, na ktorý poukazujem vo svojom vyjadrení zo dňa 6. 12. 2012, Spr. 1891/2012, bol zrušený na žiadosť zástupcu sťažovateľov, pre potreby zabezpečenia úmrtného listu po nebohom J. S., ktorý do dnešného dňa súdu predložený nebol. Zástupca sťažovateľov súdu dňa 5. 3. 2013 oznámil, že J. S. zomrel v K. a jeho úmrtný list je zabezpečovaný cestou príslušných orgánov, čo je spojené s ťažkosťami pre potrebu zabezpečenia tlmočníka a vzdialenosť. Sudkyňa... ešte dňa 11. 2. 2013 žiadala MV SR — osobitnú matriku o oznámenie, či eviduje úmrtie J. S. Odpoveď doteraz zo strany MV SR — osobitná matrika učená nebola.*“

Vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 1891/2012 zo 6. decembra 2012 predseda okresného súdu uviedol prehľad úkonov súdu v napadnutom konaní po tom, ako mu bola vec prikázaná uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 3 NcC 17/07-67 zo 6. júna 2007 a predložená 9. júla 2007: „*Podľa Rozvrhu práce pre rok 2007 bola vec aplikáciou pridelená na konanie a rozhodnutie sudkyňi... Tá úpravou zo dňa 22. 8. 2007 vyzvala splnomocneného zástupcu žalobcu na predloženie dokladov preukazujúcich aktívnu legitímáciu žalobcu (právne nástupníctvo po ním označených osobách), ktorý na ňu reagoval podaním doručeným súdu dňa 12. 10. 2007, a opätovne dňa 2. 7. 2008. Podaním doručeným súdu dňa 12. 10. 2007 súčasne žalobca upravil petit žaloby. Následne podaním*

doručeným súdu dňa 19. 8. 2008 žalobca navrhol zámenu účastníkov, o ktorej súd rozhodol uznesením č. k. 1 C 9/2007-102 zo dňa 13. 2. 2009. Po ustálení okruhu účastníkov na strane žalovaných súd rozhodol o zmene petitu žaloby, uznesením č. k. 1 C 9/2007-107 zo dňa 16. 3. 2009 a dňa 17. 7. 2009 nariadil pojednávanie na deň 23. 9. 2009, ktorého termín bol preložený na deň 21. 10. 2009 na žiadosť jedného zo sťažovateľov. Predmetné pojednávanie prebehlo a bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania. Zákonná sudkyňa... odišla na rodičovskú dovolenku a spis bol na základe Dodatku č. 10 k Rozvrhu práce na rok 2009 pridelený na konanie a rozhodnutie sudcovi... dňa 11. 11. 2009. Následne po príchode novej sudkyne... boli veci pôvodne patriace sudkyňi..., Dodatkom č. 5 k Rozvrhu práce na rok 2010 pridelené na konanie a rozhodnutie novej sudkyňi dňa 8. 7. 2010. Tá dňa 19. 7. 2011 vo veci nariadila pojednávanie na deň 27. 10. 2011, ktoré bolo odročené na deň 11. 1. 2012 z dôvodu práceneschopnosti jedného zo sťažovateľov. ktoré bolo z rovnakého dôvodu odročené na deň 5. 3. 2012. Pôvodná zákonná sudkyňa nastúpila späť do výkonu dňa 1. 1. 2012 a Dodatkom č. 3 k Rozvrhu práce na rok 2012 boli jej veci, v ktorých bola pred svojim odchodom na rodičovskú dovolenku zákonnou sudkyňou, ku dňu 26. 1. 2012 opätovne pridelené na konanie a rozhodnutie. Na jej pokyn bolo pojednávanie zo dňa 5. 3. 2012 preložené na deň 29. 3. 2012, ktoré prebehlo a bolo za účelom doplnenia dokazovania odročené na deň 3. 5. 2012. Pojednávanie dňa 3. 5. 2012 bolo odročené, opätovne na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľov. Ďalšie pojednávanie dňa 11. 5. 2012 prebehlo a to bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania. Dňa 5. 12. 2012 sa vo veci konalo pojednávanie. Zástupca žalobcu požiadal súd o poskytnutie lehoty na predloženie dôkazu, smrti — pôvodného vlastníka nehnuteľnosti, ktorý súdu doposiaľ predložený nebol a je potrebný pre posúdenie nároku žalobcu, ktorý sa domáha určenia, že pozemok, ktorý je predmetom žaloby patrí do dedičského konania po pôvodnom vlastníkovi. Súd vyhovel návrhu žalobcu a pojednávanie odročil na 5. 2. 2013 o 10.00 hodine.“

Ústavný súd zistil, že prehľad úkonov uvedený vo vyjadrení predsedu okresného súdu v zásade zodpovedá obsahu spisu sp. zn. 1 C 9/2007, a preto ho považoval za relevantný podklad na svoje rozhodovanie.

Dňa 30. apríla 2013 vyzval ústavný súd právneho zástupcu sťažovateľov, aby sa vyjadril, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenia predsedu okresného súdu sp. zn. Spr. 1891/2012 zo 6. decembra 2012 a sp. zn. Spr. 1891/2012 z 22. apríla 2013 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právny zástupca sťažovateľov v podaní doručenom ústavnému súdu 13. mája 2013 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a zároveň využil možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniam predsedu okresného súdu. Okrem iného právny zástupca sťažovateľov uvádza: *«Predseda OS Bardejov nesprávne uvádza, keď vo svojom vyjadrení zo dňa 22. 4. 2013 udáva že „Z obsahu spisu vyplýva, že termín pojednávania zo dňa 5. 2. 2013, na ktorý poukazujem vo svojom vyjadrení zo dňa 6. 12. 2012, Spr. 1891/2012, bol zrušený na žiadosť zástupcu sťažovateľov, pre potreby zabezpečenia úmrtného listu po nebohom J. S., ktorý do dnešného dňa súdu) predložený nebol.“. Z obsahu uznesenia vydaného na poslednom konajúcom sa pojednávaní zo dňa 5. 12. 2012 je práve súdom uložená povinnosť, citujem: „Súd ukladá zástupcovi navrhovateľa, aby v lehote do 1. 2. 2013 súdu predložil úmrtný list pôvodného vlastníka J. H. S.“. Z toho vyplýva, že súd z vlastnej iniciatívy uložil zástupcovi žalobcu preukázať danú skutočnosť.»*

Právny zástupca sťažovateľov na záver uviedol: *„Sťažovatelia síce niekoľkokrát žiadali OS Bardejov o odročenie pojednávania, ale vždy s minimálnym odstupom a z relevantných dôvodov, ako sú pracovné povinnosti, alebo práceneschopnosť. OS Bardejov na základe týchto žiadostí odročil pojednávanie na pomerne krátku dobu, najčastejšie na dobu jedného mesiaca. Takéto správanie sťažovateľov mohlo len v zanedbateľnej miere ovplyvňovať dĺžku konania a samotnú možnosť OS Bardejov v predmetnej veci právoplatne rozhodnúť. Sú oveľa relevantnejšie skutočnosti, ktorých dôsledkom je vzniknutá závažná ujma sťažovateľov a pretrvávajúci stav právnej neistoty... Aj naďalej trváme na tvrdeniach a obsahu ústavnej sťažnosti podanej US SR...“*

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľov a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii

Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 9/2007.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamenaná v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že posudzovaná právna vec je tak z právneho hľadiska, ako aj skutkového hľadiska zložitá. Právna

i skutková zložitost' preskúmanej veci spočíva v tom, že navrhovateľ je štátnym občanom Kanady a sťažovatelia ako odporcovia v napadnutom konaní sú právnymi nástupcami pôvodných odporcov, ktorí počas konania zomreli a ich majetok (vrátane spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti, ktorá je predmetom tohto sporu) bol postupne prejednávaný v dedičských konaniach. Napadnuté konanie je zo skutkového hľadiska zložitú navyše aj preto, že navrhovateľ nevie preukázať niektoré identifikačné osobné údaje svojho právneho predchodcu, pretože tento žil a zomrel v zahraničí. Keďže právny predchodca navrhovateľa nadobudol vlastníctvo k predmetu sporu ešte v 30. rokoch minulého storočia, obstaranie niektorých listinných dôkazov, či už účastníkmi konania, alebo dožiadanim na príslušné orgány štátnej správy, resp. územnej samosprávy, je náročné a zdĺhavé. Tieto skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri určení sumy finančného zadost'učinenia (porovnaj závery v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 116/2012).

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov ako účastníkov napadnutého konania, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priesťahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priesťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Krajský súd v Prešove prikázal vec sťažovateľov okresnému súdu uznesením sp. zn. 3 NcC 17/07 z 5. júna 2007, ktorý ju vedie pod sp. zn. 1 C 9/2007. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že po pridelení veci zákonnej sudkyni 9. júla 2007 došlo v napadnutom konaní k viacerým obdobiam aj dlhodobejšej neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu (najmä obdobie od 22. augusta 2007 do 13. februára 2009 a obdobie od 21. októbra 2009 do 19. júla 2011), ako aj k neefektívnej a nesústredenej činnosti (napr. opakované vyžiadavanie listinných dôkazov).

Zohľadňujúc doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania (takmer šesť rokov), v ktorom okresný súd dosiaľ meritórne nerozhodol, v spojení s obdobiami neodôvodnenej nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu, ústavný súd dospel k záveru, že v ňom došlo k zbytočným priet'ahom spôsobeným okresným súdom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základného práva s'ťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto priet'ahy, ústavný súd s odkazom na svoju ustálenú judikatúru (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03) neakceptoval. Personálne problémy a vysoká zaťaženosť sudcov nemôžu byť na ťarchu účastníka konania a nemajú povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci samej.

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 9/2007 konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné

právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovatelia požadovali „... finančné zadosťučinenie vo výške 10 000.- € pre každého..., ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Túto sumu sťažovatelia požadujú tiež z toho dôvodu, že im vznikla nielen nemajetková ujma, ale okrem toho bolo zasiahnuté aj do ich práv a oprávnených záujmov bez ich vedomia a proti ich vôli.“.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Z hľadiska určenia sumy finančného zadosťučinenia pre jednotlivých sťažovateľov bolo potrebné určiť časové obdobie doterajšieho priebehu napadnutého konania, v rámci ktorého boli oprávnení namietat' porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Keďže všetci sťažovatelia sú právnyimi nástupcami pôvodných odporcov, stávali sa účastníkmi napadnutého konania postupne. Pôvodný odporca v 1. rade zomrel 26. januára 2006, pričom jeho dedičom sa (na základe dohody o vyporiadaní dedičstva) stal J. V. (sťažovateľ v 2. rade), ktorý sa teda zároveň stal účastníkom konania na základe univerzálnej sukcesie. Keďže univerzálna sukcesia automaticky vyvoláva procesnoprávne nástupníctvo, okresný súd nemusel uznesením túto zmenu pripustiť (aj keď tak urobil). Ústavný súd v súvislosti so zmenou účastníkov konania na základe univerzálnej sukcesie vychádza zo svojej stabilizovanej judikatúry (napr. I. ÚS 197/05 alebo IV. ÚS 251/08), podľa ktorej sťažovatelia môžu uplatňovať právo na konanie

bez zbytočných priet'ahov aj pre štádium konania, ktoré tejto zmene predchádzalo. Ústavný súd pritom vychádza zo skutočnosti, že v takýchto prípadoch v dôsledku zmeny účastníka konania nedochádza ku vzniku nového procesnoprávneho vzťahu (ako to je pri zámene účastníkov), ale k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu (m. m. I. ÚS 52/01). S prihliadnutím na tento záver ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v 2. rade si (mohol) môže uplatňovať svoje právo na konanie bez zbytočných priet'ahov aj pre štádium konania, ktoré tejto zmene predchádzalo. I keď v zmysle judikatúry ústavného súdu (pozri II. ÚS 199/2011, I. ÚS 197/05), t. j. pre určenie sumy finančného zadost'učinenia sťažovateľovi v 2. rade, je relevantné celé obdobie, v ktorom vo veci konal okresný súd, teda obdobie od 5. júna 2007, keď bola vec okresnému súdu prikázaná krajským súdom.

Pôvodný odporca v 2. rade zomrel... pričom jeho dedičia M. V. (sťažovateľ v 3. rade), Z. V. (sťažovateľka vo 4. rade) a Mgr. J. H., rod. V. (sťažovateľka v 5. rade), uzavreli dohodu o vypořiadaní dedičstva, na základe ktorej okrem iného i spoluvlastnícky podiel na spornej nehnuteľnosti nadobudol M. V., ktorý sa teda na základe univerzálnej sukcesie stal účastníkom napadnutého konania. Aj v prípade M. V. (sťažovateľa v 3. rade) platí, že domáhať sa vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru mohol už od 5. júna 2007, keď bola vec okresnému súdu prikázaná krajským súdom. Z. V. a Mgr. J. H. priznal postavenie účastníkov napadnutého konania okresný súd uznesením č. k. 1 C 9/2007-102 z 13. februára 2009, ktoré nadobudlo právoplatnosť 4. apríla 2009, preto sa sťažovateľka vo 4. rade a sťažovateľka v 5. rade môžu domáhať vyslovenia porušenia označených práv a slobôd až od tohto dňa.

Pôvodný odporca v 3. rade previedol svoj spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu, na V. V. (sťažovateľ v 1. rade) a J. V. (sťažovateľ v 6. rade) ešte pred svojou smrťou, t. j. v prípade sťažovateľa v 1. rade a sťažovateľa v 6. rade došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu na základe singulárnej sukcesie. Keďže singulárna sukcesia (na rozdiel od univerzálnej sukcesie) nevyvoláva automaticky aj procesnoprávne nástupníctvo (sukcesiu), musel konajúci súd uplatňovanú zmenu svojím uznesením pripustiť. Okresný súd uznesením č. k. 1 C 9/2007-102 z 13. februára 2009 rozhodol o pripustení zmeny účastníkov konania na strane odporcov, ktoré nadobudlo právoplatnosť

4. apríla 2009, pričom práve týmto dňom vstúpili sťažovateľ v 1. rade a sťažovateľ v 2. rade do napadnutého konania, a to v tom jeho štádiu, v akom sa nachádzalo pred zmenou účastníkov konania. Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam pre vymedzenie obdobia, v ktorom môžu sťažovateľ v 1. rade a sťažovateľ v 6. rade namietat' porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, pretože vo vzťahu k nim v dôsledku súdom povolenej zmeny účastníkov konania takisto nedošlo ku vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, ale k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu (m. m. I. ÚS 52/01, III. ÚS 484/2012). Aj s prihliadnutím na tento záver ústavný súd nemal pochybnosť, že sťažovateľ v 1. rade a sťažovateľ v 6. rade môžu uplatňovať svoje právo na konanie bez zbytočných priet'ahov aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo tejto zmene, t. j. odo dňa, keď bola vec prikázaná okresnému súdu.

Vychádzajúc z doterajšej dĺžky napadnutého konania, období, v ktorých došlo k neodôvodnenej nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu, a zohľadňujúc právnu a faktickú zložitosť veci, ako aj skutočnosť, že sťažovatelia sa stali účastníkmi napadnutého konania postupne, ústavný súd dospel k názoru, že priznanie finančného zadosťučinenia bude potrebné u jednotlivých sťažovateľov diferencovať, a preto rozhodol tak, že sťažovateľom v 1. rade, 2. rade, 3. rade a 6. rade priznal finančné zadosťučinenie v sume po 3 000 € a sťažovateľkám vo 4. rade a v 5. rade, ktoré sa stali účastníčkami napadnutého konania len od 4. apríla 2009, priznal finančné zadosťučinenie v sume po 2 000 €, ktoré je podľa názoru ústavného súdu primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložit' niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle citovaného znenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním JUDr. R. S. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal

z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2011, ktorá bola 763 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2012. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a b), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon sumu po 127,16 €, čo po zvýšení o režijný paušál (7,63 €) predstavuje za dva úkony právnej služby sumu 269,58 € pre jedného sťažovateľa. Po znížení tejto sumy o 50 % podľa § 13 ods. 2 vyhlášky predstavuje úhrada trov konania pre jedného sťažovateľa sumu 134,79 € a pre šiestich sťažovateľov sumu 808,74 €, ktorú bolo potrebné zvýšiť o 20 % DPH. Celková suma trov konania, ktorej úhradu ústavný súd priznal za poskytnuté právne služby všetkým sťažovateľom, predstavuje 960,50 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júna 2013